

впровадити ці стратегії в кожен аспект вашого бізнесу та бути чесними зі своїми споживачами.

Маркетинг сталого розвитку є невід'ємною частиною сучасної бізнес-стратегії, яка поєднує економічні, соціальні та екологічні пріоритети. Його впровадження допомагає побудувати довіру споживачів, підвищити лояльність цільової аудиторії та зміцнити репутацію компанії. Досвід провідних брендів, таких як Patagonia, LEGO та Nike, доводить, що сталий підхід не лише підтримує позитивний імідж, але й забезпечує стабільне зростання прибутковості. Водночас, недотримання принципів прозорості та відповідальності, як показано на прикладах McDonald's, Amazon чи Phillips, може мати зворотний ефект і призвести до втрати довіри споживачів.

Тому ефективність маркетингу сталого розвитку визначається не деклараціями, а реальними діями бізнесу. Тільки системне впровадження екологічних та соціальних стратегій, підкріплене відкритою комунікацією з громадськістю, може забезпечити довгостроковий успіх підприємства в умовах глобальної конкуренції та сталого розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. 20+ Shocking Greenwashing Statistics [2023]. URL: <https://www.zippia.com/advice/greenwashing-statistics/>.
2. The State of Consumer Spending: Gen Z Shoppers Demand Sustainable Retail. URL: <https://www.firstinsight.com/white-papers-posts/gen-z-shoppers-demand-sustainability>.
3. 13 ідей, як збільшити продажі завдяки допродажу клієнтам. URL: <https://claspo.io/ua/blog/13-ideas-for-how-to-upsell-your-customers-and-increase-sales/>.
4. 21 Interesting Emotional Marketing Statistics in 2025. URL: <https://khrisdigital.com/emotional-marketing-statistics/>.
5. How climate change is re-shaping the way Gen Z works. URL: <https://www.bbc.com/worklife/article/20220225-how-climate-change-is-re-shaping-the-way-gen-z-works>.
6. Patagonia brand awareness, usage, popularity, loyalty, and buzz among outdoor fashion owners in the United States in 2024. URL: <https://www.statista.com/forecasts/1352043/patagonia-outdoor-fashion-brand-profile-in-the-united-states>.

Шевченко О.О.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
к.е.н., доц., доцентка кафедри економічної теорії

ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: АРХІТЕКТУРА НОВИХ МОДЕЛЕЙ ДОБРОБУТУ

Ключовим механізмом забезпечення добробуту населення та соціальної стабільності є соціальна політика держави. Під впливом сучасних глобальних викликів, таких як економічні кризи, війни, пандемії, кліматичні зміни, цифрова трансформація традиційні моделі добробуту не виправдовують себе і потребують певної модернізації, зокрема, переходу від патерналістських підходів до інвестиційних. Після Другої світової війни у формуванні європейського соціально-економічного порядку ключову роль відіграла модель держави добробуту (welfare state). Однак традиційні моделі, орієнтовані на субсидії та залишковий підхід, перерозподілі ресурсів, універсальні соціальні послуги і соціальне страхування, виявляються неефективними для забезпечення фіскальної стійкості, інклюзивності та вчасного реагування на такі процеси, як автоматизація, глобалізація, структурні зміни ринку праці, соціально-економічна нестабільність, старіння населення, соціальна нерівність. Відповіддю на ці виклики є інновації, що обумовлюють появу нових, орієнтованих на громадянина, моделей добробуту. Основою формування таких моделей,

коли основна увага держави спрямована на формування людського капіталу, є використання інноваційних інструментів соціальної політики.

Увага до соціальних інновацій виникла на початку XXI століття з розвитком соціального підприємництва та визнанням ролі інновацій у вирішенні соціальних проблем. ОЕСР вперше визначила концепцію соціальних інновацій у 2000 році: «Соціальні інновації шукають нові, економічно ефективні відповіді на соціальні та суспільні проблеми і стосуються нових рішень, спрямованих, головним чином, на покращення якості життя окремих осіб та громад шляхом підвищення їхнього добробуту, а також їхньої соціальної та економічної інтеграції. Ці рішення можуть бути новими послугами, новими продуктами та новими відносинами із зацікавленими сторонами».[1] Європейська Комісія у своєму Регламенті ESF+ визначає соціальні інновації як «діяльність, яка є соціальною як за своїми цілями, так і за своїми засобами, і, зокрема, діяльність, що пов'язана з розробкою та впровадженням нових ідей щодо продуктів, послуг, практик та моделей, що одночасно задовольняють соціальні потреби та створюють нові соціальні відносини або співпрацю між державними, громадянськими або приватними організаціями, тим самим приносячи користь суспільству». [2] Як зазначається в документі, сучасні концепції виокремлюють три домінуючі підходи у модернізації соціальної політики: інституційні інновації, цифрові інновації, інновації соціальних інвестицій.

Отже, сучасні моделі добробуту базуються на поєднанні економічної ефективності, соціальної справедливості та інноваційності і включають адресність, цифрові системи, соціальне партнерство, активні програми розвитку людського капіталу. Розрізняють основні типи моделей:

- *модель соціальних інвестицій* (Social Investment Welfare State), яка орієнтується на розвиток людського потенціалу;
- *інклюзивна модель* - забезпечення рівних можливостей і доступу до соціальних ресурсів для всіх громадян;
- *модель добробуту 4.0* - інтеграція цифрових технологій, соціальної аналітики й штучного інтелекту.

Міжнародний Інститут Свободи визначає соціальний добробут як «поєднання матеріальних і соціальних умов, які забезпечують гідний рівень добробуту людини та сім'ї, створюють основу для їхнього благополуччя, а отже добробуту країни (нації)»[3]. Рівень соціального добробуту МІС вимірює за допомогою Індексу соціального добробуту (ILI)- це кількісна та якісна оцінка рівня, ступеня задоволення матеріальних та нематеріальних потреб людини і можливостей її розвитку.

Індекс показує, скільки часу в годинах та роках потрібно працювати середньостатистичному жителю країни для придбання кожного із 40 базових товарів і послуг та всього запропонованого кошику товарів і послуг.[3]

Наприклад, у 2025 р. для того, щоб купити 40 базових товарів і послуг, жителям США потрібно працювати 7 років 6 міс.15 днів, Ірландії – 9 років 9 міс. 9 днів, Німеччини – 9 років 11 місяців 18 днів, Польщі – 13 років 7 місяців 3 дні, Румунії – 14 років 1 місяць 21 день, Чехії – 15 років 10 місяців 1 день, Білорусі – 19 років 1 місяць 11 днів, Молдови – 19 років 8 місяців 14 днів, України – 28 років 6 місяців 8 днів.[3] Індекс соціального добробуту для представлених країн у 2025 році, розрахований, як час у годинах, розділений на 1000, проілюстрований на рис. 1.

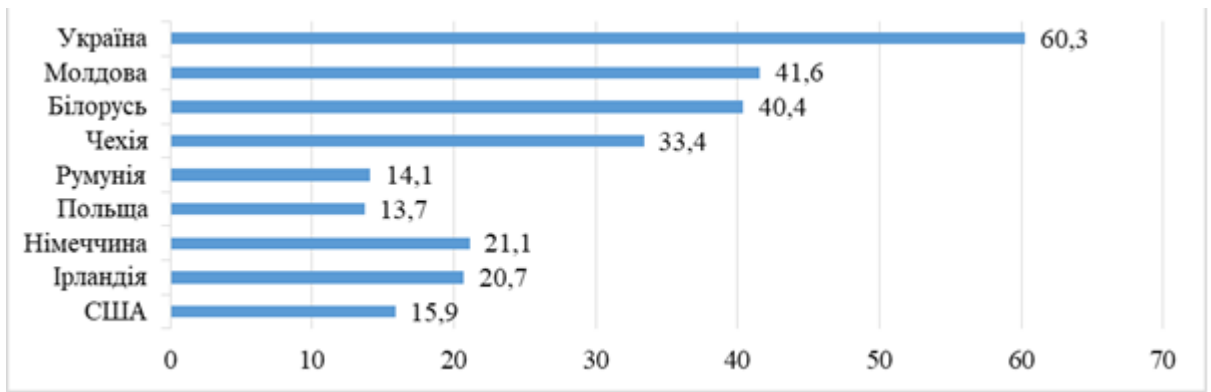

Рис.1 Індекс соціального добробуту у 2025 (бали).

Джерело: [3]

Для України значення Індексу соціального добробуту 60,3 бали означає, що вона відноситься до країн з «високими ризиками бідності, які відчувають інвестиційний і інноваційний голод. Соціальна політика – це регулювання цін на різні товари та послуги, колективні пільги, субсидії, преференції, жорстке регулювання ринку праці». [3]

Основними викликами у забезпеченні соціального добробуту для України є:

- недостатня інституційна спроможність соціальних служб;
- нерівний доступ до цифрових інструментів;
- обмежене фінансування інноваційних рішень;
- низький рівень довіри до соціальних інституцій.

Важливо зазначити, що в умовах війни соціальна політика є елементом національної безпеки. Її головна мета - зберегти людський потенціал, забезпечити стійкість суспільства, відновити довіру до держави, зміцнити соціальний капітал. Модернізація соціальної політики визначатиме і успішність післявоєнної відбудови України.

В сучасних умовах для України, на нашу думку, актуальним є гібридний підхід, який поєднує традиційні механізми соціальної політики з інноваційними інструментами. Саме інновації у соціальній політиці створюють підґрунтя для переходу до **нової моделі добробуту**, де ключову роль відіграють людський капітал, соціальні інвестиції та цифрові рішення.

Після 2022 року в Україні активно запроваджуються цифрові електронні сервіси, онлайн-реєстрація ВПО, механізми взаємодії між громадянами та соціальними службами, розширено співпрацю з міжнародними партнерами (EU4Social, EU4Youth, UNDP, ПРООН, UNICEF, Світовий банк), розвивається соціальне підприємництво як форма підтримки вразливих груп, залучаються імпакт-інвестиції.

Тобто, можна стверджувати, що в Україні відбувається процес поступового переходу від компенсаційної системи до інноваційної, інклюзивної моделі добробуту, про що свідчать деякі приклади, наведені у табл. №1.

Таблиця 1.

Вплив соціальних інновацій на добробут

Вид соціальної інновації	Показник	Значення	Вплив на добробут
Е-соціальні послуги (Diia)	Користувачі екосистеми Diia (2024)	21,7 млн користувачів	Масове охоплення цифровими держпослугами знижує транзакційні витрати домогосподарств і підвищує доступність соціальних послуг
	Позитивний досвід користування е-послугами (2024)	84% користувачів задоволені послугами	Висока готовність користуватися послугами, що зменшує витрати часу і коштів
	Частка громадян, що	64% дорослих	«Диджитал-інклюдія», особливо

	користувалися е-послугами (2024)	громадян	важлива для вразливих груп населення у воєнний час
Цифрова Ідентифікація та Єдиний Реєстр	Створення єдиних цифрових платформ для всіх соціальних послуг (E-Welfare)	Дозволяє швидко верифікувати право на допомогу та автоматично надавати послуги, зменшуючи бюрократію та корупційні ризики.	Є інструментом і фундаментальною складовою нових моделей добробуту, що забезпечує ефективність, прозорість та персоналізацію у наданні соціальних послуг
Е-сервіси, підтримані UNDP	Використання е-сервісів (2024)	У 2024 р. скористалися 380 тис. разів (60% жінки)	Цифрові інструменти для ветеранів, літніх людей і вразливих груп безпосередньо покращують доступ до публічних послуг
ВПО та адресна підтримка вразливих груп	Зареєстровані ВПО (жовтень 2024)	>4,6 млн осіб	Реалізація політики добробуту; бенчмарк для проєктів цифрової підтримки (е-реєстрації, соціальні виплати)
	Державна допомога на житло для ВПО (2024)	1,2 млн отримувачів, витрати з держбюджету – 38,5 млрд грн	Адресна соціальна підтримка у великому масштабі - приклад «соціальних інновацій» в адмініструванні виплат..
Соціальні інновації у молоді/зайнятості	Створення соціальних підприємств у ЗВО (EU4Youth, 2023–2025)	6 соціальних підприємств в Україні (із 24 у країнах Східного партнерства)	Соціальні підприємства створюють робочі місця, надають локальні послуги; сприяють фінансовій стійкості; демонструють інституціоналізацію «соціальних інновацій»
Якість доступу до е-послуг	Поінформованість про е-послуги (опитування KHS/UNDP, 2024)	61% опитаних знайомі з матеріалами; 50% з них діяли після перегляду	Комунікація підвищує фактичне користування соціальними інструментами, що особливо важливо для охоплення вразливих груп населення

Побудовано автором на основі джерел: [4-10]

Отже, соціальні інновації є ключовим інструментом модернізації сучасної моделі держави добробуту. Архітектура нових моделей базується на поєднанні технологічних рішень, інноваційних фінансових механізмів, інституційної модернізації та соціальної інклюзивності. Соціальні інновації забезпечують поєднання економічної ефективності із соціальною справедливістю, сприяють інклюзивності, зростанню людського капіталу і підвищують дієвість соціальних програм. Перспективними інструментами побудови нових моделей добробуту можуть також служити універсальні базові послуги (UBS), соціальні інвестиції, соціальні облігації та ін. Для України соціальні інновації можуть стати фундаментом у побудові нової, сучасної та інклюзивної повоєнної соціальної держави.

Список використаних джерел:

1. Рекомендація Ради щодо соціальної та солідарної економіки та соціальних інновацій/Правові документи ОЕСР. URL:<https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0472>
2. Регламент ESF+ Європейської Комісії URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:231:FULL&from=EN>
3. Social Welfare Index 2025. URL:<https://www.libertyinstitute.org/index/soczialnyi-dobrobut#value-ukraine>

4. М.Галицька, В.Виговська Цифрова трансформація під тиском обставин. URL:https://voxukraine.org/en/digital-transformation-under-the-pressure-of-circumstances?utm_source=chatgpt.com
5. Задоволеність українців електронними державними послугами зростає, згідно з опитуванням KIIS. URL:https://www.undp.org/ukraine/press-releases/ukrainians-satisfaction-government-e-services-rise-kiis-survey-finds?utm_source=chatgpt.com
6. United nations development programme in Ukraine. Supporting Ukraine's Vision: Transparent, Inclusive, and Sustainable Development. URL:https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-07/undp-brochure_july2025_1.pdf?utm_source=chatgpt.com
7. Internally displaced persons integration in Ukraine. URL:https://icld.se/wp-content/uploads/ICLD_Toolbox_IDP_IntegrationInUkraine_2025_WEB.pdf?utm_source=chatgpt.com
8. Доромога з житлом для ВПО: що змінилося у 2025 році? URL:https://pravovsim.org/en/inform-portal/post/housing-assistance-for-idps-what-changed-in-2025?utm_source=chatgpt.com
9. Як EU4Youth сприяє можливостям та успіху серед молодих українців. URL:https://euneighbourseast.eu/news/stories/how-eu4youth-is-driving-opportunity-and-success-among-young-ukrainians/?utm_source=chatgpt.com
10. Opinions and Views of the Population of Ukraine on State Electronic Services. URL:https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-01/undp-ua-e-services-use-2024-eng_1.pdf?utm_source=chatgpt.com

Шевчук В.О.

Національний транспортний університет
к.е.н., доц., доцентка кафедри теоретичної та прикладної економіки

Резнік В.І.

Національний транспортний університет
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 4 курсу, спеціальності 292
«Міжнародні економічні відносини»

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КНР

Міжнародна торгівля є важливим чинником економічного розвитку України, оскільки забезпечує притік валютних надходжень, розширення ринків збуту та інтеграцію у світову економічну систему. Китайська Народна Республіка [1] посідає провідне місце серед торговельних партнерів України, а співпраця з нею має стратегічне значення для національної економіки.

Серед основних сфер співробітництва країн важливою є торгівля товарами, яку можна проаналізувати через показники експорту та імпорту між обома країнами за останні декілька років. За 2021 рік обсяги торгівлі товарами та послугами між Україною та Китаєм становили 19,4 млрд доларів США, що перевищувало рівень 2020 року на 23%. У 2022 році через повномасштабне вторгнення росії в Україну обсяги двосторонньої торгівлі товарами з Китаєм скоротилися на 41,6% у порівнянні з попереднім роком – до 11,3 млрд доларів США (при цьому експорт з України скоротився майже на 70% – до 2,5 млрд доларів США; негативне сальдо торговельного балансу для України збільшилося до 6,3 млрд доларів США). У 2023 році спостерігалось певне поживлення: обсяги торгівлі товарами між Україною та Китаєм зросли на 15,4% у порівнянні з 2022 роком (до 12,9 млрд доларів США). Водночас експорт товарів з України до Китаю продовжував зменшуватися (на 2,5% у порівнянні з 2022 роком – до 2,4 млрд доларів США). За обсягами торгівлі товарами Китай залишався найбільшим торговельним партнером України серед усіх країн світу [2].

За підсумками 2024 року Китай став другим торговельним партнером України після